

ARAŞTIRMA MAKALESİ | RESEARCH ARTICLE

(This article was checked by iThenticate.)

Gönderim Tarihi: 24.07.2020 | Kabul Tarihi: 2.08.2020

**Eski Türk Edebiyatına Ait Bir Ahvâl-ı Kıyâmet:
Cemâlî - Kitâb-ı Serencâm [06 Mil Yz A 8631/1 Nüshası]**

*- An Ahvâl-I Kıyamet Belonging to the Old Turkish Literature
Cemâlî – Kitâb-I Serencâm [06 Mil Yz A 8631/1 Copy]–*

Mehmet Oğuzhan KUŞOĞLU*

Atıf/Citation: Kuşoğlu, Mehmet Oğuzhan. “Eski Türk Edebiyatına Ait Bir Ahvâl-ı Kıyâmet: Cemâlî - Kitâb-ı Serencâm [06 Mil Yz A 8631/1 Nüshası] - An Ahvâl-I Kıyamet Belonging to the Old Turkish Literature -Cemâlî – Kitâb-I Serencâm [06 Mil Yz A 8631/1 Copy]–”. Düzce Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi [Journal of Düzce University Faculty of Theology] 4/1 (Bahar 2020): 22-39.

Öz

Kitâb-ı Serencâm adlı eser İslami dönem Türk edebiyatına ait bir mesnevidir. Eser, “Ahvâl-i Kıyamet” türünden bir metindir. Eser 8 varak ve 220 beyitten oluşmaktadır. Eserde, insanın cenaze namazının kılınup kabre girmesi, orada sorgu melekleri tarafından sorgulanması, kıyamet günü tekrar dirilme, insanın iyilik ve günahlarının tartılması, Sırat Köprüsü’nden geçme ve geçemeyenlerin cehenneme gitmesi, cehennemde olanların çektikleri azaplar ve cennet yaşamı gibi konular belli bir sıra dâhilinde işlenmiştir. Bu tür eserlerde yazar tasvir sanatını da kullanarak yaşananları insan gözünde betimlemeye çalışır. Böylelikle insanların dinledikleri bu hikâyelerden bir ders çıkarması ve yaşamını ona göre yaşaması istenmiştir. Anlatıcı, bu hikâyeleri halk meclisinde sesli olarak icra ettiğine göre insanlar cehennemin anlatıldığı bölümlerde korkuya kapılıp, cennetin anlatıldığı yerlerde ise büyük bir ferahlık duygusuna kapılacaklardır. Anlatıcının yapmak istediği de budur, yani insanların korkup kendine gelerek din yolunda dosdoğru yaşamalarını sağlamak ve dini onlara sevdirmektir. Hikâyede verilmek istenen ders “ölüm haktır ve eninde sonunda gelip bizi bulacaktır” şiarı üzerinedir. O hâlde ölmeden önce ölüme hazır olmalıyız. Bunun yolu da Allah’ın kitabı olan Kur’ân’a ve Peygamber’in sünnetine bağlı olmaktır. Kitâb-ı Serencâm, halk meclislerinde okunup anlatılmak için yazıldığından oldukça sade bir dil ve anlatıma sahiptir. Olaylar halkın rahatlıkla anlayabileceği bir basitlik içindedir. Olaylar mümkün olduğunca somut bir şekilde tasvir edilmiştir. Eser, belli bir noktadan sonra halka mal olmuş ve halk içinde anonim olarak yaşamıştır. Pek çok nüshada bu nedenle olay örgüsü korunsa da yazar adı korunamamıştır. Bu tür hikâyeler Türkçe açısından zengin bir anlatıma ve içeriğe sahiptirler. Bu nedenle bu eserlerin incelenmesi ve ortaya konması Türk dili, tarihi, kültürü ve İslam dini açısından son derece önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: İslam dini, Türk Edebiyatı, Eski Anadolu Türkçesi, Hikâye, Cemâlî.

Abstract

The book titled Kitâb-ı Serencâm is a mesnevi belonging to Islamic period Turkish literature. The work is a text of type “Ahvâl-i Kıyamet”. The work consists of 8 foil and 220 couplets. In text, those topics are covered in a certain order such as the funeral prayer of a man and his entering in grave, his arraignment by query angels, resurrection on the day of judgment, weighing of his goodness and sins, passing the Sırat Bridge and going of

* Dr., Öğr. Üyesi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Öğretim Üyesi, mokusoglu@nku.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8658-1456.

those people couldn't cross it to hell, the torment suffered by those in hell and living in heaven. In such works, the author tries to describe what happened in the human eye by using the art of depiction. Thus, a lesson is learned from these stories that people must listen to and they are asked to live their lives accordingly. The narrator performed these stories out loud in the People's Assembly. So, people will be scared in the parts where hell is told, and they will have a great feeling of relief in the places where heaven is told. That's what the narrator wants to do. In short, people should get scared and come round, should live directly on the path of belief and love own religion. Lesson to be taught in the story is on that watchword: "death is right and will eventually come and find us". So we must be ready to die before we die. The way to do this is to depend on the Quran, the book of Allah, and the sunnah of the Prophet. *Kitâb-ı Serencâm* has a very simple language and expression as it is written to be read and explained in public assemblies. The events are presented in a simplicity that the public can easily understand. The events are depicted as concretely as possible. The work became a matter of public record after a certain point and lived anonymously in public. Although the storyline is preserved in many copies for this reason, the name of the author has not been preserved. Such stories have a rich Turkish narrative and content. For this reason, examining and revealing these works is of great importance in terms of Turkish language, history, culture and Islam.

Keywords: Islam, Turkish literature, Story, Old Anatolian Turkish, Cemâlî.

Giriş

Kitâb-ı Serencâm, İslami dönem Türk edebiyatına ait dinî ve ahlakî konulu bir eserdir. Eser, halk meclislerinde okunmak için yazılmış didaktik ve öğretici bir halk hikâyesidir. Bu tür eserler insanlara İslam dini hakkında bilgi vermek, onlara dini sevdirmek ve onların kıssadan hisse çıkarmaları amacıyla anlatıla gelmişlerdir. Eser halk için yazıldığından dolayı son derece sade, açık ve anlaşılır bir halk dili ile yazılmıştır. Eserdeki bazı beyitlerden anlaşıldığı üzere, eser halk meclislerinde okunmak için yazılmıştır.

*Kitâb-ı Serencâm'*da insanın ölümünden sonra başına gelecek olaylar belli bir sıra izlenerek anlatılmıştır. Bu konular şu şekilde belirtilebilir: 1. İnsanın ölmesi ve yıkanıp cenaze namazının kılınmasından sonra toprağa girmesi. 2. Mezarda sorgu meleklerinin gelip onu sorguya çekmesi. 3. Kabirden tekrar dirilerek çıkma ve bu sırada kaç tür insanın kabirden çıkacağı. 4. Mahşer yerinde toplanma, insanın iyilik ve günahlarının tartılması. 5. Sırat Köprüsü'nden geçme ve günahkârları cehennem ateşinin tutması. 6. Cehenneme gidenlerin oradaki yaşadıkları. 7. Cennete gidenlerin oradaki yaşantıları.

Manzum eserimizde pek çok dinî, ahlaki ve tasavvufi hikâyede olduğu gibi bu dünyanın geçiciliği ve ölümün bir gerçek olduğu vurgulanarak, "ölmeden önce ölüme hazırlık yapılması" istenmektedir. Buna göre, gerek Kur'ân ve gerekse de Peygamber'in sünneti doğrultusunda dosdoğru bir şekilde yaşanmalı ve ölümlerinde iman içinde ölmelidir. "Ahvâl-i Kıyamet" türündeki bu eserlerin en önemli yönü, süreci âdeta insan gözünde resmeder ve canlandırır bir biçimde betimleyici bir üslupta

sunmuş olmasıdır. Buradaki en önemli amaç, gözünde cennet ve cehennem manzarası canlanan insanın ibadetini ve dinî vecibelerini yerine getirmesi ve onun Allah yolunda dosdoğru yürümesidir.¹

Eser ve Eserin Adı

Yazımıza konu olan eser, Ankara Millî Kütüphane Yazmaları 06 Mil Yz A 8631/1 numaralı yazma içinde yer almaktadır. Eser, yazmanın 1b-8b varakları arasında kayıtlı olup toplam 220 beyitten oluşmaktadır. Eserin adı, yazmada “Kitâb-ı Serencâm [el-mevt-i sekerât]” şeklinde geçmektedir. Serencâm kelimesi, Misalli Büyük Türkçe Lûgat’ ta şu madde başlarıyla karşımıza çıkmaktadır: 1. Bir iş, bir durum veya olayın sonu, âkıbeti, 2. Başa gelen hâl, olay veya olaylar zinciri, macera”. Eserde insanın öldükten sonra başına gelenler anlatıldığı için “akıbet” anlamında kullanılmıştır. Sekerât-ı mevt veya sekerâtü’l-mevt ifadesi ise “Ölmek üzere iken, can çekişirken gelen baygınlık, dalgınlık vb. hâller.” anlamındadır.² Bu ifadelerden de anlaşıldığı üzere eser insanın can çekişip ölmesi ve kabre girdikten sonra yaşadığı süreçleri anlatmaktadır. Anlatılan konu, tür olarak “Ahvâl-ı Kıyâmet” tarzında yazılmış eserler içinde değerlendirilebilir.

Manzum eserimiz, ilk olarak Eski Anadolu Türkçesi döneminde ortaya çıkmış olmalıdır, diye düşünmekteyiz (özellikle XIV – XV. yüzyıllar). Fakat bu tür eserler ilk çıktıkları noktadan sonra halka mâl olmakta ve halk içinde yaşamaktadır. Çalıştığımız nüshada, adı geçen eserin istinsah tarihi belli olmamasına rağmen onun dil özelliklerinin geç döneme ait özelliklerle dolu olduğunu tespit edebilmekteyiz. Örneğin “it-” fiili, yer yer “et-” şeklinde geçmektedir, diye > deye değişimi çok sık geçmektedir. Eserde bunlara benzer çok sayıda ek ve kelime değişimi göze çarpmaktadır. Bundan dolayı söz konusu eserin oldukça geç bir dönemde istinsah edilmiş olduğu düşüncesi bizde hâkimdir.

Eser, aruz ölçüsünün en çok kullanılan kalıplarından birisi olan “Fâilâtün Fâilâtün Fâilün” kalıbıyla kaleme alınmıştır. Fakat bu noktada şu hususu belirtmemiz gerekiyor: İlk yazıldıklarında aruz ölçüsüne uygun yazılan bu eserler, halk içinde anonim olarak yaşamaya başladıktan sonra giderek estetik değerlerini yitirip 11’li hece ölçüsü anlayışıyla yaşamaya devam etmektedir. Hattâ eserin bazı beyitleri yalnızca aruz değil, aynı zamanda hece ölçüsüne bile uygun değildir. Halk içinde yaşayan eserlerde dil ve estetik yapı giderek değişmekte, aslına az çok en uygun olarak kalan unsur, olay örgüsü

¹Şenol Korkmaz, *Eski Anadolu Türkçesine Ait Bir Manzum Hikâye Mecmuası (İnceleme-Metin-Çeviri-Dizin ve Tıpkıbasım)* (İstanbul: Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi, 2014), 102.

² İlhan Ayverdi, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük I-II-III* (İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, 2005), 2714.

ve konu olmaktadır. Bazı eserlerde bu durum da değişmekte, “varyant” adını verdiğimiz eserin değişik bir anlatımı ortaya çıkmaktadır.

Eserin Konusu ve Özeti

Eser, “Ahvâl-i Kıyâmet” tarzında yazılmış dinî ve ahlakî bir mesnevîdir. Eserde anlatılan olayları ana hatlarıyla şu şekilde belirtmek mümkündür:

Ey habersiz insan, ölüm halinde başına neler geleceğini dinle. Eğer akıllıysan ölmeden önce hazırlık yap, ölümden sonraki pişmanlık fayda etmez. Sen ruhunu teslim ettiğin zaman önce canın ayrılık ve hasrete katlanacak. Ölü bedeninin yıkama tahtası üzerine konacak, dostlar yıkamak amacıyla başına toplanacaklar. Canın, tenine bakarken bir melek gelecek: “Sen tenini haramla besleyip cenabet gezerdin, dedikodu yapıp her işini başkaldırarak yapardın. Eğer öyle yaptıysan sana müjde, cehennem hazır.” diyecek. Eğer haram yemediysen Allah’tan sana selam gelecek. Sonra dostların musalla taşına getirip namazını kıldıktan sonra kara toprağın içine koyacaklar, üzerini toprakla kapatacaklar.

Kimsesiz insan, kabre vardığı ve o karanlık yere girdiği gece öldüğünü anlayacak. Can bedenden çıkıp gidince kendisi ah edecek. Sonra melekler gelip Allah’ın ve peygamberin kimdir, diye soracaklar. Eğer iyi işlerin varsa bülbül gibi konuşursun ve Kıyamet vaktine kadar zamanın mutlu geçer. Günahu çok olan kişilerin dili tutulur, cevap veremez. İyi insanlara cennet kapıları açılır, burnuna güzel kokular gelir. Yoksullara yaptığı yardımlar, cennet elbisesi olarak karşısına çıkar; kestiği kurbanlar Burak olur. Ona binip uçar ve Sırat Köprüsü’nü kuş gibi geçer.

Kabirden on türlü insan dışarı çıkar. Kimisi maymun görünüşlü, şimşek gözlü ve boynuzludur; kimisi karışık yüzlüdür. Kimi kara yüzlüdür, eli ve ayağı yoktur. Kimi kötü işler yapanlar leş gibi kokarlar, bunlar kocalarının yanında yabancılardan kaçmayanlardır. Kimisinin karnı karpuz gibi şişer, bunlar haram yiyen kişilerdir. Kiminin dili arkadan çekilmiştir, bunlar anaya babaya söven kişilerdir. Bütün bu insanlar mahşer yerinde bölük bölük beklerler. Kimi dizine kadar ter içinde yatar, kimi ağzına kadar batar. Sonra günah ve sevaplarımızın hepsini tartarlar, en küçük şey bile hesaptan geri kalmaz. Sonra hepsini Sırat’ın üzerine sürerler; bu erkek, bu dişi, bu sultan, bu dilenci demezler.

Sırat Köprüsü karanlık bir gece gibidir ve cehennemin üstünde, kıldan ince kılıçtan keskindir. Buradan önce Müslümanlar, onlardan da önce peygamberler geçecek. Salih insanlar ise peygamberlerin ışığı ile geçecek. En son günahkâr insanlar ağlaya ağlaya geçecekler. Ansızın Allah’ın emriyle Müslümanlar ile günahkârların arasına bir karanlık perdesi inecek. O anda çılgınlık yükselecek, Sırat’ın üstüne karanlık perdesi inecek. Cehennem ateşi o günahkârları tuttuğu zaman Müslümanlardan yardım isteyecekler. Müslümanlar geriye dönüp: “Allah’a ibadet edip namaz kılın ve dua edin.”

diyecekler. Sonra zebaniler bunlara doğru gelip herkes ettiğini bulacak, derler. Cennet halkı ise Sırat'ı yel gibi uça uça geçecek.

Cehennem halkının önüne mallarını getirecekler: "İşte malınızla yeriniz cehennem oldu. Malınızı Allah yolunda kullanmadınız." diyecekler. Mallarını vücutlarına giydirip ellerini ve kollarını kesecekler. Acıktıklarında zakkum çiçeği yedirecekler, dişleri hep dökülecek, bağı ve ciğeri yanıp kebab olacak. Susayıp su istediklerinde kaynar su getirecekler. Cehennemde bir vakit namaz için yetmiş bin yıllık hesap verilecektir. Cennet halkı ise Sırat'ı geçince küçük çocukları onları karşılamaya gelecekler ve Allah'a şükredecekler. Bazı çocuklar ise anne ve babalarını göremeyecekler. Onlar Allah'a dua ederek, annelerinin bağışlanmasını isterler. Allah, Cebrail'e buyurarak anneleri görünümündeki hurileri gönderir. Bunlar karşı çıkarlar, sonra Cebrail ile birlikte gidip ateşler içindeki anne ve babalarının ellerinden tutup sevinerek gelirler. Kimisi ise asla annesini bulamaz, bunlar çocuğunun ölümüne feryat edip saçını başını yolan kimselerdir.

Cennet halkı cennete ulaştıklarında her birisi gidip sevdiğine kavuşurlar. Makamları oldukça yüce köşklendir. Allah onların başına taç, sırtına cennet elbisesi ve sınırsız huriler verir. Fatma, kadınlara sofralar serer. Muhammed, ümmetine ziyafet verip sohbetinde bulunur: "Siz benim sünnetime uydunuz, beni peygamber Allah'ı da "Hak" bildiniz. Bugün vuslat kapılarını açın, yiyip için." der. Sonra Allah, cennette kendi yolunda dosdoğru yürüyen kullarına selam verip güzel yüzünü gösterir. Durum böyle olunca bize düşen sabah akşam Allah yolunda yürümektir.³

Eserin Nüshaları

1. Millî Kütüphane 06 Mil Yz A 8631/1 (Ana Nüsha): Ankara Millî Kütüphane yazmalar koleksiyonuna kayıtlı bir nüshadır. Eserde çalıştığımız ve incelediğimiz nüsha budur. Eser, bütün yazma metnin içerisinde 1b-8b varakları arasında yer almaktadır. Eserin adı yazmada "Kitâb-ı Serencâm [el-mevt-i sekerât]" şeklinde geçmektedir. Yazma 240x150 (180x100) ölçülerine sahiptir. Her sayfa harekeli nesih yazısı ile 14-16 satırdan meydana gelmiştir. Cetveller kırmızı renkte olup, sırtı ve ser-tabı tamir görmüştür. Şemseli, zencirekli, miklebli, şirazesini dağılmış kahverengi meşin bir cilt içindedir. Yapraklar rutubet lekeli. Yazmanın, 1998 yılında Abdüllatif Demirci' adlı bir kişiden satın alındığını bilinmektedir. Geç dönem yazmalardan olduğu için, bu yazma şu ana kadar herhangi bir çalışmaya konu olmamıştır. Eser mesnevî türündedir ve 220 beyitten oluşmaktadır.

³ Korkmaz, *Eski Anadolu Türkçesine Ait Bir Manzum Hikâye Mecmuası*, 102-104.

Diğer Nüshalar

1. Millî Kütüphane 06 Hk 1071: Millî Kütüphane Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi yazmalar koleksiyonuna kayıtlıdır. Söz konusu eserin adı yazmada “Hazâ Kitâb-ı Serencâm” olarak geçmektedir ve bütün yazmanın 1591-167a varakları arasındadır. Toplam 209 beyitten ibarettir. Harekeli nesih ile her sayfada 13 satır yazılmıştır. [Eserin bu nüshası ve yazmanın tamamı üzerinde Dr. Şenol Korkmaz tarafından bir doktora tezi olarak çalışılmıştır. bk. Korkmaz, 2012].

2. Millî Kütüphane 06 Hk 1061/2: Eser yazmanın 68a-75b varakları arasındadır. Eser adı yazmada “Hazâ Serencâm” olarak geçmektedir. Yazma 205x150 (160x105) ölçülerindedir. Her sayfada harekeli medrese rik’asıyla 14 satır vardır. Eserde yazar adı olarak “Cemâlî” adı geçmektedir. Bu ad eserin birkaç nüshasında daha geçmektedir.

3. Millî Kütüphane 06 Mil Yz A 6823/1: Eser yazmanın 1b-5a varakları arasında geçmektedir. Eser adı yazmada “Dâstân-ı Serencâm” şeklindedir. Yazma 206x150 (187x150) ölçülerindedir. Her sayfada harekeli nesih yazısı ile 17 satır vardır. Bu yazmanın, 1992 yılında Abdülmecit Güldü’den satın alınmış olduğunu öğrenmekteyiz.

4. Millî Kütüphane 06 Mil Yz A 3276: Eser yazmanın 1b-9a varakları arasında “Hazâ Kitâb-ı Serencâm” adıyla geçmektedir. Yazma 185x125 (155x190) ölçülerindedir. Her sayfada nesih tarzında yazıyla 16 satır vardır. Yazma ciltsizdir. Yazar adı olarak “Cemâlî” adı geçmektedir. Bu nüsha ise, 1966 yılında Mehmet Kurnaz’dan alınmıştır.

5. Millî Kütüphane 06 Mil Yz A 9105: Eser yazmanın 45b-52b varakları arasındadır ve “Kitâb-ı Serencâm” adıyla kayıtlıdır. Yazma 215x160 (150x95) ölçülerindedir. Her sayfada harekeli nesih yazısı ile 13 satır vardır. Yazma vişne renkli yıpranmış bir cilt içerisindedir.

Eserin Yazarı

Eserin yazarı hakkında, çalıştığımız nüsha olan 06 Mil Yz A 8631/1 nüshasında herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. Ancak eserin başka nüshalarında yazar adı olarak “Cemâlî” ibaresinin geçtiğini müşahede etmekteyiz.

Yâ İlâhî Cemâlî dîvāneyem

‘İşkuñ-ıla cān virmege qurbāneyem (06 Mil Yz A 1871 numaralı yazmanın 167a/4 satırı)

Yâ İlâhî Cemâlî dîvāneyem

‘İşq-ıla cān virmege qurbāneyem (06 Hk 1061/2 numaralı yazmanın 74b/1 satırı)

Eserde sözü geçen Cemâlî'nin adı belli olmakla birlikte, söz konusu şahsın edebiyatımızdaki yeri tam olarak belli değildir. Eski Türk Edebiyatı kaynaklarında çok sayıda "Cemâlî" adında şair olmakla birlikte hiçbirisinin bu ad altında bir eserine rastlanmamaktadır. Eserin ilk çıkış noktasının Eski Anadolu Türkçesi dönemi (XIII-XV. yüzyıllar) olduğunu düşünmekteyiz. Bu dönemlerde yaşamış en meşhur Cemâlî adındaki şair, Cemâlî-i Karamanî'dir (ö. 1512). Fakat onun da kaynaklarda böyle bir eser yazdığına dair hiçbir bilgi bulunmamaktadır. Burada sözü geçen Cemâlî adlı şair halk meclislerinde hikâye okuyan kıssahan şairlerden biri olmalıdır. Fakat bu kıssahan şairlerin çoğu hakkında yazılı kaynaklarda hiçbir bilgi yoktur. Onlar üzerindeki tüm yorumlarımızı bu tür eserler ve eserlerin dil özellikleri üzerinden yapmaktayız. Cemâlî, meddâh veya kıssahân adı verilen şairlerden biridir. Eserlerini halk meclislerinde okuyup icra etmiştir. Çalıştığımız metinde mecliste bulunan dinleyiciler için de Allah'a dua etmesi bu şairin XIV veya XV. yüzyıllarda yaşamış meddah bir şair olduğunu ortaya koymaktadır. Eski edebiyatımıza ait kaynaklar tarandıkça belki bu şaire ait değişik eserler de ortaya çıkabilir.

Eser Üzerine Yapılan Çalışmalar

Eserin, bizim üzerinde çalıştığımız 06 Mil Yz A 8631/1 nüshası hakkında yapılan herhangi bir bilimsel araştırma bulunmamaktadır. Bu nüsha ilk kez bu çalışmada ele alınmaktadır. Eserin başka nüshaları üzerine de sadece bir çalışma mevcuttur.

1. Korkmaz 2012: Dr. Şenol Korkmaz, 2012 yılında tamamladığı "Eski Anadolu Türkçesi İle Yazılmış Bir Hikâye Mecmuası (İnceleme-Metin-Çeviri-Dizin ve Tıpkıbasım)" adlı doktora tez çalışmasında 06 Hk 1071 numarada kayıtlı yazmanın tamamını Türk Dili bilim dalı açısından ele almıştır. Çalışmanın 13. hikâyesi, "Hazâ Kitâb-ı Serencâm" adıyla kayıtlıdır. Korkmaz, eseri bu çalışmada 8 başlık altında oldukça ayrıntılı biçimde incelemek suretiyle ve metin bölümünde de eserin transkripsiyonlu metnini vermiş ve onun çevirisini yapmıştır. Eserin söz varlığı dizin bölümünde gösterilmiş ve onun tıpkıbasımı da verilmiştir.⁴

Bizim bu çalışmada ele aldığımız 06 Mil Yz A 8631/1 (A) nüshası ile Korkmaz'ın çalıştığı 06 Hk 1071 nüshası (B) karşılaştırılmıştır. Buna göre A nüshasında olup B nüshasında olmayan beyitler şunlardır: 5, 34, 55, 67, 93, 110, 147, 181, 186, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 218, 219, 220. Burada yazılı 18 beyit B nüshasında yoktur. B nüshasında olup, çalıştığımız A nüshasında olmayan beyitler ise şunlardır: 4097, 4168, 4213, 4233, 4250, 4262, 4278, 4281, 4282, 4283, 4284 (Buradaki beyit numaraları [Korkmaz,

⁴ bk. Korkmaz, *Eski Anadolu Türkçesine Ait Bir Manzum Hikâye Mecmuası*.

2012]'deki veriliş biçimiyle numaralandırılmıştır.) A nüshasında olmayan beyitler de 11 tanedir. A nüshası genel olarak B nüshasından 11 beyit fazladır. A nüshası 220, B nüshası 209 beyittir.

A ve B nüshalarında eksik olan beyitler dışındaki beyitler her iki nüshada da vardır. Ancak beyitlerde yer yer ek, kelime ve kelimelerin sıra değişikliği gibi farklılıklar bulunmaktadır. Eksik olan beyitler bazı ince ayrıntılarla ilgili olup ana olay örgüsünde her iki nüsha birbirine benzemektedir. A nüshasında yazar adı geçmemekte, B nüshasında geçmektedir.

Metin

[1b]	Kitâb-ı Serencâm [El-Mevt-i Sekerât]	009	Ol Muḥammed saña ümmetim dimez Sünnetin tutmayana ümmetim dimez
001	İşit imdi gâfil insân hâlini Mevt hâlinde olan aḥvâlini	010	Ümmet isen vir Muḥammed'e şalât Bula cânıñ nâr-ı cehennemden necât
002	Sekerât-ı mevtini ideyim beyân Ne serencâmdur kılayım beyân	011	Hem daḥı ḳoma namâzıñ ḳazâya Tut orücüñ virme 'ömriñ hevâya
003	Rûhı teslim eyleyince bu fenâdan Ḳurtuldum şanma derd-i belâdan	012	Ḳabre vardığıñ gece [gele] orüc Bir güzel melek olup eyler ḥurüc
004	İşidüp bu sözümi kıl tevbeler Tevbesiz ḳula neler olur neler	013	Cân virürken gele şeytân-ı la'în Saña beş vaḳit namâz olur mu'în
005	Bir kişinin iricek mevti garîb Mâlinı şanma saña olur ḫabîb	014	Ḥarâretten yana cigerle yürek Depreşüp dudakları bağıryanar
006	Ecel yaşduğına ḳoyıcaḳ seri Bu ölümdür çâresiz derdiñ biri	[2a] 015	Rûhı teslim eyleyince ibtidâ D[ö]ye cânıñ ḫasrete vü firḳata
007	Bu ölümdür zerre bulunmaz ilâc Ölmeden tedâârik eyle gözüñ aç	016	Göre meyyit teneşir üstündedir Cem' olup dostlar yumaḳ ḳaşdın görür
008	Cân bedenden ayrılınca ey yara Peşimân olmaḳ saña virmez vefâ		

017	Çağıra üç kerre bir kıatı âvâz Yalvarup şu kıoyana eyler niyâz	029	Muşalladan götüre yaranların Kıara yerin bağıri ola hem yirin
018	Yalvaruban çağıra Allâh için Şuyı pek ışşı kıomanı Allâh için	[2b] 030	Ėarîb insân kıabre vardığıın gece Ol kıaranlık eve girdiğin gece
019	Yaralıdur kıatı pek şimdi tenim ‘Azrâîlden şimdi kıurtuldu tenim	031	Gözin açup göre meyyit kendini Ol maħalde bile hem öldüğünü
020	Çüridi hem yanlarım ağırı kıatı Hıoşça tutuñ baña idiñ himmeti	032	İşide yāranların gitdiklerin Kıara toprak üstüne örttiklerin
021	Ol şadāyı işitdiydiñiz eger Cānımızda zerre kıalmaz hıç eser	033	Bilüp öldiğini āh eyleyüp Cān gelüp kendini āğāh eyleyüp
022	Cisini cān seyr iderken hemān Gele ol maħalde bir melek hemān	034	Deye meyyit ey benim kıarındaşım Kimi kıarındaşlarım kimi yoldaşlarım
023	Deye kim seyr eylediñ mi teniñi Hıarām ile beslediñ mi teniñi	035	Kıanı benim siziñ ile şöħbetim Kıanı benim siziñ ile işretim
024	Söyledin mi Ėıybeti bühtān ile İşlediñ mi her işi ‘isyān ile	036	Benim ol muħabbetlü babam Kıanı benim daħı şefkatlü anam
025	İşlediñse ol melek deye saña Müzde olsun cehennem hāzır saña	037	Bir sa‘ātce hıarettime tırmayan Bir gece gelmesem uyku uymayan
026	Yiyimediñ ise hem cihānda hıçhıarām Gele cismiñ yunurken Hıak‘dan selām	038	Şimdi beni kıara yere kıoyduñız Cümleñiz benden yüzi çevirdiñiz
027	Götüreler kıılmağā namāzını Gerçi kim vaqt-ile kııldıñsa anı	039	Biriñiz bilmez benim aħvālimi Biriñiz bilmez benim şu‘ālimi
028	Kıldın ise eger vaqtinde anı Hıak‘a vāşıl eyleyesin cānını	040	Ne ‘aceb girdim bir kıaranlık eve Eğnim ‘üryān yaķasız gömlek ile

041	Günde bir dürlü libās giyer idim Birin daħı giymege iver idüm	053	Aña münkîr ü nekîr etmez ‘azāb Anları[ı] işi hemān şoru hisāb
042	Nîmet ile besler idim cānımı Güneşe göztermez idim tenimi	054	Gide anlar gele bir ‘ifrît sîmā Elinde āteşden ‘aşā bed-liķā
043	Şimdi cismim karışdı toprak ile Seçilmez benzim şarı yaprak ile	055	Gözi yokdur göre merħamet ide Dili yokdur söyleye hürmet ide
044	Ayağım yalıncaķ ‘üryāndır başım Yalnız kaldım daħı yok yoldaşım	056	Hem iki kulağı işitmez anuñ Zerre tuymaz ‘arşa irişse ünin
[3a]		057	Yüreginde zerre inşāf olmaya Hāliñi ahvālini anlamaya
045	Böyle derken gele münkîr ü nekîr Su‘ālin şormağa ikisi gelür	058	Hemenden açılır hem bir kapu Koku dolar burnına bir bed koku
046	Görüp anları şığına Hakk’a ol Ditreyüp eli ayağı baķa ol	[3b]	
047	Deyeler rabbiñ seniñ kimdür diyü Hem daħı peygamberiñ kimdür diyü	059	Mümine cennetden açılır kapu Misk i ‘anber ‘ūd u rümîdür koku
048	Ol maħalde var ise eyü ‘amel Söyleye bülbül gibi güzel güzel	060	Tā kıyāmet haşr olunca ol kula Kabr içinde lutf ı ihsānlar bula
049	Bileler ki mümin oldur hayrı çok Seyyîetinde daħı s.evābı çok	061	İbtidā kabrinden kalkınca bunlar Kamu erkek dişi ‘üryān olalar
050	Deyeler hoş geldiñ ey şaliħ veled Tā kıyāmet haşre dek vaķtı saīd	062	Faķire es.vāb idüp virdiñ ise Açların karnın toyurdiñ ise
051	Yā günāhı çok ise ol kişiniñ Yā livāta ise kārı hem anuñ	063	Ol es.vāblar saña hulleler ola Ol ta‘āmlar cümlesi karşı gele
052	Ṭutulup dili virmez hem cevāb Kātı müşkildür aña şoru hisāb	064	Kesdiğın kurbān daħı karşı gele Bir egerlenmiş güzel burāk ola

065	Binüp üstüne uça kuşlar gibi Ol sırâtı giçeler kuşlar gibi	077	Hağ deye aña münâfık müznibîn Huzûrıma yâ nice geldiñ bugün
066	‘Āşinüñ gelür çirkin ‘amelleri Gördügi sâ‘at tutulur dilleri	078	Ben saña dünyâda virdim çok ‘ömür Beş vakit namâzı saña eyledim [emîr]
067	Bunlar dünyâda itdikleri şer Arkasında bır katı yük olısar	079	Virdigim ni‘metleri hem yir idün Gecelerde çok yatup uyur idiñ
068	Şabrden on dürlü kalker bu insân Kimi maymûn şuretinde el-amân	080	Şanı emr eyledigim farz şalavât Şanı farz eyledigim hacc u zekât
069	Kimi çukur gözli boynuzlu ola Kimi çarışık iç yüzlü ola	081	Vâcib olsun saña ‘azâbım bugün Vâcib olsun saña ‘ikâbım bugün
070	Şara yüzlü ola gözleri gök Kiminiñ ali ayağı dağı yok	082	Şuralar maşşer yerinde mevc u mevc Zümre zümre cümle insân fevc u fevc
071	Kimi ileş gibi kocar bed-fi‘il Nâ-maħremden kaçmayanlar şöyle bil	083	Kimi yata tere hem dizine dek Kimi dağı ğarğ olur boğazı[na] dek
072	Kiminiñ karnı şişe tağlar gibi Şusa şusa gide ağular gibi	084	Elli biñ yıl bu hâl üzre şuralar Şonra mîzân başına hem varalar
073	Bunlar dünyâda yerler ħarâmı Helâlden yegce severler ħarâmı	085	Şoyalar a‘melimiz mîzâna hep Dökeler ‘işyanımız meydâna hep
[4a]		086	Sen dünyâda her ne işlediñ ise Dağı bir çarınca incitdiñ ise
074	Kiminiñ dili çekilmiş eñseden Kizb idüp dil-ile anaya sögen	087	Şartılup bir bir a‘melimiz hep Ĥasenâtıñ çok ise bula cinân
075	Anaya ataya ‘âşî olanlar Hem anlardır cehennemde kalanlar	088	Bir kişi kalmaya mîzândan girü Zerre denlü kalmaya aşla şoru
076	Beynamâzıñ yâ nice olur hâli Ol degildür ħaşâ tarırnuñ kulu		

[4b]		101	Ṭura mü'minler anları seyrān idüp
089	Şonra gideler şırāt üzre kamu Şırātın altı degil midür kamu		Ne haberdir bize söylen deyeler
090	Bu erkekdür bu dişi dimeyeler Ya'nī sulṫān bu kişi dimeyeler	102	Deye 'āşiler meded eylen bize Esirgeyüp merḫamet eylen bize
091	Bu şırāt bir karanlık gicedir Kıldan ince kılıçdan keskincedir	103	Yalancı dünyāda hep bile idük Siziñ ile nān ı ni'metler yedik
		[5a]	
092	Gide mü'minler cümle ḫalkdan ilerü Daḫı peygamberler andan ilerü	104	Aramızda yok midur ḫaḫ ı ḫuḫūk Şimdi bizlere katı baḫarsız şovuk
093	Şonra 'ālimler yürüyüp gideler Nūrılarla şırātı nūr ideler	105	Deye mü'minler dönün girüye siz 'ibādet eyleyin Ṭaḫrıya siz
094	Anların nūrıla gide şālihīn ḫaḫ Te'ālā bizi ide şālihīn	106	Bildiñiz mi cihānıñ şoḫbetini Bildiñiz mi namāzıñ kıymetini
095	Şonra 'āşiler geçerken zār ile Öndeki gidenlerin nūrı ile	107	Biz size der idik kılıñ namāz Eyleyüp ḫaḫḫa idiñ niyāz
096	ḫaḫ Te'ālā nāḫihān ide ḫiṫāb Bunların arasına ire ḫicāb	108	Siz bize ṫarı lup sögerdiñiz Mālınıza ṫayanup dögerdiñiz
097	Mü'minler ile münāfıḫlar arası İre ḫaḫdan bir karanlık perdesi	109	Şimdi bilün nice olur ḫāliziñ Zerrece dermān ider mi māliziñ
098	Çaḫırup 'āşiler ide veylete Veylete ve firḫāte ve ḫasrete	110	Böyle diyüp mü'minler gide gide hemān Dökile bunlar cehenneme miş-i ḫazān
099	Çaḫırup bunlar kamu inde idüp Her birisi bir dürlü şadā idüp	111	Zebāniler bunlara ḫarşu geleler Deyeler kim herkes itdigin bulur
100	İşidüp mü'minīn anlarıñ sem'ini Cehennem āteşi ṫutmuş cümlesin	112	Cennet ehli gideler uḫa uḫa Ol şırātı yıldırım gibi giçe

113	Cehennem ehlinün işit hâlini Her birinün getüreler mālını	125	Cennet ehli cennete ireşeler Her birisi vuşlata ireşeler
114	Diyeler kim işte mālınız çamu Mālınızla yeriniz oldu çamu	126	Her birisi irecek maķāmına Düşeler mazhar-ı akın in ‘āmına
115	Haķ yolına mālî şarf etmediniz Haķın emr itdüğün tutmadınız	127	Kiminin oğlu kıızı karşı gele Anaların ataların hoş göre
116	Örüdeler gevdesine mällarını Keseler ellerini kollarını	128	Deyeler ki vâlidemüz geldiler Ĥamdülillâh bizi görüp güldiler
117	Yana yana acıģa karınları Çife ile tolisar karınları	129	Kimisi de görmeyüp anaların Kimisi de görmeyüp babaların
118	Anda zaķķüm ağacının yemişi Yedireler dökilür cümle dişleri	130	Bunlar şoralar çanı bizim anamız Ağlaşup dirler çanı bizim babamız
[5b]	Şu dileye zebâniler ol kula	131	Deyeler bunlara anaңыз sizin
119	Vireler hamım şuyı sağ şol		Nâra gitdi babalarınız sizin
120	Gerçi zaķķüm çatı işşidur ola Yaķa bağrın çigeri biryân ola	132	İşşide Ĥaberi ol ma ‘şumcalar Boynun egüp ⁵ turalar öksüzceler
121	İçürelere ol şudan döge döge Bed lisân ile [aṇa] söge söge	133	Deye ma ‘şumlar yâ ilâhü’l-‘âlemîn Bizi de gönder cehenneme hemîn
122	Bir vaķit namâz için var ‘azâb Tamâm yetmiş biñ yıl ola ‘azâb	134	Ĥarâm olsun bize cennetin senin Dağı cennetin ni ‘metleri senin
123	Ol Ĥabibiñ Ĥürmetine sen bizi Nâr-ı cehenneme çoma yâ Rab sen bizi	[6a]	
		135	Biz bu cennetin yüzünü görmeyiz ⁶ Anamızı atamızı almayınca girmeyiz
124	Cennet ehlerinden Ĥaber virem size Şırâtı geçince ne bulur kerem		

⁵ egüp: Bu kelime yazmada yanlışlıkla “ögüp” olarak yazılmıştır.

⁶ görmeyiz: Kelime yanlış olarak “görmeñiz” şeklinde yazılmıştır.

136	Döğeriz biz bağrımızı taş ile Analarımız yanar iken âteş-ile	148	Çurtaruban anaların geleler Cümle ma'şûmlar sevinüp güleler
137	Bağışla yâ İllâhî bizim ğarîb anamızı Bağışlağış luţf-ıla babamızı	149	Kimisi aşla bulamaz anasın Çâresiz kalur bulamaz babasın
138	Hağ Te'âlâ bir nidâ ide hemân Gele Cebrâ'îl bunlara ol zamân	[6b] 150	Kimdür ol kim anasın bulmayan Cennet içinde bir dem gülmeyen
139	Anaları şüretinde hüîler İşte anañız diyüben vireler	151	Öldigine ma'şûmın feryâd iden Yağasın saçın yolup zâr iden
140	Ol ma'şûmlar cümle karşı çıkalar Hürîleri anamız deyü koğalar	152	Cümle 'âlem işidürdi sesini Âvâz ile mâtemini yaşını
141	Südi emdiği yeri koğlayalar Ğayrı bunlar yağaların yırtalar	153	İşte anların kamu evlâdları ⁷ Şâz ı hurrem olmayan evlâdları
142	Deyeler kim anamız degil bunlar Ağlaşup babamız degildür bunlar	154	'âkıll isen her belâya şâbır ol Hağ Te'âlâ'dan gelene râzı ol
143	Çağrısup feryâd idüp ağlaşalar Hasret-ile cigerin tağlaşalar	155	Hağ Te'âlâ dertlere dermân olur Şabırlı kullarına ihsân olur
144	Hağ Te'âlâ bir nidâ kıla girü Var anaların alıñ berü	156	Bu naşîhatdur saña ey 'arîfân Cemâlinden yâdigarı armağan
145	Gide Cebrâ'îl cehennemden yaña Ma'şûmlar cümlesi dañı bile	157	İşit imdi cennetin evşâfını Hağ Te'âlâ'dan olan elţâfını
146	Varalar hep göreler anaların Nâr içinde yanmada babaların	158	Cennet ehli cennete irişeler Her birisi vuşlata irişeler
147	Görünce ma'şûmlar anaların Gel oğul çurtar deye babaları		

⁷ evlâdları: Yazmada yanlışlıkla "evlâdların" şeklinde yazılmış.

159	Her birisi irişecek maķâmına Düşeler mazhar-ı haķın in'âmına	171	Şofralar ķurıla ki anlar için Dünyâda haķ yolın tutanlar için
160	Kiminiñ köşki yücelerden yüce Kiminiñ köşki andan yüce	172	Daķı 'avratlara deye Fâtıma Siz de ĥatunlar geliniz ķatıma
161	Başına tâc egnine ĥulle libâs Ĥüriler vire Haķ Te'âlâ bî-ķiyâs	173	Ben sizin için ķurdum şofralar Ben sizin için ĥizmete [durdum] bugün
162	Ĥürilerin yüzüne baķan kişi Şanki haķ yanına ķomış güneşi	174	Siz beni görmeklige everdiniz Atama şalavât idüp severdiniz
163	Cümleden ednâya haķ virir haķ muķib Yitmiş ĥürî aña eyler naşib	175	Hem daķı nâ-maķremden ķendinizi Şakinup hem daķı yüzünüzizi
164	Bî-'aded ĥilmân ve vildânlar vire Bî-ķisâb anlara luţf-ı ihsân ire	176	Ĥıldınız dünyâda beş vaķit namâz Gicelerde itdiniz Haķ'a niyâz
165	Bu ciĥân ĥatunlarının yüzleri Daķı ĥürilerden güzel gözleri	177	Şimdi gelin sizin ile bilece Nân ı ni'metler yiyelüm gülece
[7a]		178	Hem Muĥammed deye şâdıķ ümmetim Ĥelâl olsun benim size şoĥbetim
166	Anlara ĥüriler ola câriye Her birisi ĥizmetinde yürüye	179	Siz benim sünnetim işlediniz 'âşık olup dîdeler yaşladınız
167	Ĥüriler câriye ĥilmân ĥulâmî Anlara haķ vire dârü's-selâm	180	Cennet içre şoĥbetim görüñ bugün Vuşlatıma sizler irişin bugün
168	Ol resül dâ'vet ide ümmetlerin 'Arz ide ümmet için şoĥbetlerin	[7b]	
169	Cümle erkek Muĥammed dîvânına Cümle ĥatun Fâtıma dîvânına	181	Siz ciĥânda baña 'âşıklardınız Mevlûd okudup şalavât virirdiniz
170	Haķ Te'âlâ göndere nefis ta'am Tuta ĥilmânlar elinde muşulî câm	182	Hem Haķķ'ın emrine râzı oldunuz Benim peygamberligimi bildiniz

183	İşit imdi da 'vet-i rahmanı hū Evveli hū ahiri hū sübhānı hū	[8a] 196	Terk idüp namāzını olma şakī Ġill ü ġışdan albinı pāk it daı
184	Deye Allāh kullarına merabā Merabā ey dostlarım yā merabā	197	Sen yalanı söyleme hıfz it dilin Ġāfil olma arāma şunma elin
185	Cümleniz uzūrıma bugün gelin Ol Muammed abībim ile urun	198	onşu akk'ın boynuna alma şakın Meramet kıl yetimin yeme akk'ın
186	Ben daı da 'vet idem siz kulları Bağ-ı cennet gülünün bülbülleri	199	Ġāfil insān 'ömrünü virme yele Bir gün olur kim ecel gele saa
187	Cennetimde seyr idin izhārımı Göstereyim ben size dīdārımı	200	Sev Muammed Muştafāyı cān-ıla Hem Ebū Bekir 'Ömer 'Osman ile
188	Sizler beni dūnyāda a bildiniz Emrimi utup namāzı kıldınız	201	Ol 'Aliyyü'l-Murtazaaya azır ol Luţf ı ihsāndan udāya vācib ol
189	Ouyup ur'ānı abdest ile bile ururdunuz dīvānımda abdetsle	202	asan üseynin muabbetin albine nakş eyleyüp eyle metin
190	Seyr idin cemālimi dīdārımı Seyr idin gülzārımı cennetimi	203	lına evlādına aşabına Şad hezār olsun selām aşabına
191	Göstere dīdārımı bāri selām Tā ki aradan gee beş yüz yıl tamām	204	Yā İlāhī Ahmed-i Muhtār için l u evlādı ihār-ı yār için
192	Böyle olunca bize lāzım olan Yürüme a yoluna lāzım olan	205	albimizi nūr ile ur'ān ile Yā İlāhī ol Muammed ürmetine
193	ut orucu kıl namāzı ey aı Yama cānını cehennemde ey aı	206	Yā İlāhī Fāımanın ürmetine Hem asan ile üseynin ürmetine
194	Sen arāmı yeme şakın kendin Bama nā-mareme hıfz it kendin	207	Gözi yāşı ürmeti 'aşıkların Bağrı başı ürmeti şadıkların
195	Virme kendin ġıybet i bühtāna sen Urma cānın ateş-i sūzāna sen		

208	Yâ İlâhî şaklağıl imânımız Tâ viririz imân-ıla cânımız	215	Geçmiş akrabalarımızı yâ Rabbenâ Yarlıgağıl cümlesin yâ Rabbenâ
209	Şabrimizi imân-ıla pür-nür kıl Münisimizi ğılmân hem hûri ⁸ kıl	216	Dağı üstadımızı yâ Rabbenâ Hem mü' minîn mü' minât yâ Rabbenâ
210	Hem dağı mizânımız ile şakıl Cennete girmege luftı kıl delil	217	Bu meclisde hâzır olan cânları Ber-murâd it cümlesin yâ Rabbenâ
211	Biz günâhkâr 'âşî mücrim kulları Yarlıgağıl günâhlardan beri	218	Yâ İlâhî kılma bizi dâllin Bu du'âya cümleñiz diñ âmin
[8b] 212	Sağa lâyıq kullar ile hemdan it Ehl-i derdin şöhetine merhem it	219	Luftınla göster bize dîdârını Ni' metinle toylağıl kullarını
213	'Afv idüp 'isyânımız kıl rahmeti Ol habîbin yüzi şuyı hürmeti	220	Ümmetinden râzı olsun ol mu'in rahmetullâhi 'aleyhim ecma'in
214	Yâ İlâhî ol ğarib anamuzı Rağmetinle yarlığa babamuzı		mm m

Sonuç

Kitâb-ı Serencâm [el-Mevt-i Sekerât] adlı eser üzerine çalıştığımız nüsha Ankara Millî Kütüphane yazmalar koleksiyonu 06 Mil Yz A 8631/1 numarada kayıtlıdır. Çalıştığımız yazmada geçmese de eserin yazarı diğer pek çok nüshada kayıtlıdır: Cemâlî. Eser, Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerini taşımaktadır. Fakat çok geç dönemde istinsah edildiğinden ve halk içinde yaşadığından dolayı bazı ek, kelime ve kelime sıralarında ciddi değişimler vardır. Bu çalışmada eserin 06 Mil Yz A 8631 numaralı nüshasından hareketle eserin transkripsiyonlu metni ortaya konulmuştur. Eserin bu nüshası üzerine hiçbir çalışma yoktur. Başka nüshalarıyla ilgili de yalnızca tek bir çalışma tespit edilebilmiştir (06 Hk 1071 nüshası). Eserin metin tespitinden başka konusu, içeriği, adı, nüsha özellikleri ve diğer nüshaları, konu özeti, yazar hakkında bilgi vb. alt konu başlıklarıyla da eser incelenmiştir. Bu çalışmayla birlikte *Kitâb-ı Serencâm [el-Mevt-i Sekerât]* adlı eser üzerine yapılan çalışmalara ve genel olarak da Eski Türk Edebiyatı'yla ilgili çalışmalar bir katkı sağlanmıştır.

⁸ hûri: Yazmada hûrî kelimesinin i'si ölçü nedeniyle kısa olarak yazılmıştır.

Kaynakça

Ankara Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu 06 Mil Yz A 8631/1 Nüshası (Esas Nüsha).

Ayverdi, İlhan. *Misalli Büyük Türkçe Sözlük I-II-III*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, 2005.

Korkmaz, Şenol. *Eski Anadolu Türkçesine Ait Bir Manzum Hikâye Mecmuası (İnceleme-Metin-Çeviri-Dizin ve Tıpkıbasım)*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi, 2014.